

VI. Politický rok 2003

Rok v domácí politice

S výjimkou volby prezidenta se rok 2003 obešel bez dramatictějších událostí – předpovědi pádu vlády po referendu o vstupu do Evropské unie či v důsledku sporů o reformu veřejných financí a rozpočet se nenaplnily. Ani klíčová, ale nejednotná sociální demokracie nevyměnila své vedení a neodvolala Vladimíra Špidlu z čela kabinetu.

K většímu pohybu naopak došlo v obou menších koaličních stranách – unionisté si předsedu vyměnili počátkem roku, lidovci v jeho závěru.

Přesto Špidlovu pozici oslabil neúspěch vládních stran, které nedokázaly zabránit zvolení zakladatele ODS Václava Klause prezidentem republiky. Když ale Špidla na březnovém sjezdu ČSSD obhájil svoji předsednickou funkci, částečně obnovil svou autoritu a jeho koaliční vláda přežila a přestála ve sněmovně dvojí hlasování o další existenci.

Spolu s rozepřími uvnitř koalice i jejích stran, zvyšováním daní, nepřilíhli úspěšným bojem s nezaměstnaností a nejistotou kolem zdravotnictví trvale klesala důvěra veřejnosti ve schopnosti kabinetu. Úměrně tomu rostly preference opozičních stran, nejen občanské demokracie, ale rovněž komunistů.

Prezidentská volba

O prezidentský úřad po prezidentu Václavu Havlovi se utkali především Václav Klaus a Miloš Zeman. Oba předtím již stáli v čele vlády i nejsilnějších politických stran. Předpoklad, že Zeman bude mít větší šance už proto, že z čela ČSSD odešel sám a před jejím vítězstvím ve volbách do Poslanecké sněmovny, zatímco Klaus byl po neúspěchu při stejných volbách k odchodu donucen, se nenaplnil.

Občanská demokracie, v součtu poslanců a senátorů nejsilnější strana, se za svým kandidátem semkla, koaliční strany se na společném uchazeči dohodnout nedokázaly. Vedení ČSSD navíc odmítlo podpořit Zemana v obavě, že by jako prezident zasahoval do stranických záležitostí, tlačil k rozbití koalice a rozchodu s US-DEU a k pragmatické spolupráci s ODS na jedné a komunisty na druhé straně. Proto při druhé prezidentské volbě utrpěl ostudnou porážku, když se proti němu v ČSSD postavilo křídlo Stanislava Grosse.

Teprve po Zemanově návratu na Vysočinu se výrazně zvýšily šance Klause. Komunisté, kteří spolehnuli, že je právě Zemanovo zvolení vyvede definitivně z politické izolace, nakonec usoudili, že pragmatický, byť pravicový politik je pro ně na Pražském hradě přijatelnější než prezident s dizidentskou minulostí. Klaus pak díky jejich hlasům napotřetí dosáhl na prezidentský úřad.

ODS triumfovala: vždyť to, s čím její strategové dříve počítali jen pro případ předchozího vítězství ve volbách do sněmovny a po sestavení vlády, se jí podařilo dokonce jako opoziční straně.

Vstup do EU

Kabinet, který vznikl po spojení proevropských stran, splnil svůj hlavní cíl: přivedl zemi patnáct let po pádu komunismu k branám Evropské unie. O přistoupení k ní občané rozhodli v referendu. Z těch, kteří se dostavili k volebním urnám, jich se vstupem vyslovilo souhlas 77 procent. Protože volební účast nebyla vysoká, vyslovila se jednoznačně pro vstup do EU jen menšina oprávněných voličů.